Ч. 106. Львів, четвер дня 14. (27.) мая 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів; з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановкх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о $5^1/_2$ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. (Партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. —
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Парляментарне положенє.

(X) Хоч державна рада сьвяткує, а лише буджетова комісия працює, щоби перед сьвітом закрити парляментарне безробітє, то мимо того застановляють ся дневники над невідрадним парляментарним положенєм і глядять виходу. Німецкі сторонництва вдоволені теперішним міністерством і раді єго удержати, бо чують ся безпечнійшими перед напором Чехів, котрі за міністерства бар. Бека виєднували собі всякі уступки, а особливо в іменованях визначнійших урядників ітп. Тимчасом ческі сторонництва з підмогою Славяньского Союза змагають бодай до обнови кабінету, до заміненя заводових міністрів парляментаристами, щоби здобути більший сплив на такі справи, як іменованє урядників, судиїв і т. п.

Минувшої пятниці жалував ся в будж. комісиї ческий посол Маштальска, що скарбовим прокуратором заіменовано в Празї Німця, котрого Чехи через два роки не допускали з тимчасової посади на сталу. Німецке дневникарство підняло великий крик задля сеї щирої ісповіди п. Маштальки і вказують на се, що Чехи не допускали заслужених цїмецких урядників, таких як згаданий прокуратор мимо 35-лїтної успішної служби до становищ єдино наслїдком veto ческих міністрів, котрих не міг одолїти німецкий міністер-земляк разом з иншими німецкими міністрами. Тепер очивидно положенє змінило ся в користь Німців і Чехи з Слав. Союзом намагають ся приневолити Німців загрозою обструкциї до віднови коаліциї. Змагають отже Чехи до того, щоби проволочи правильне ухваленє буджету поза 30 червця (се і так з огляду на короткий час не дало би ся перевести) а приневолити правительство, вдоволити ся буджетовою провізориєю. А тут насувалаб ся, по думцї опозициї, добра нагода, нанести пораженє правительству. Дневний порядок можна би затарасувати наглими внесенями, так що правительство, щоби сему запобігти, було би приневолене поставити буджетову провізорию на дневний порядок з підмогою наглого внесеня, до котрого треба більшости двох третин, якої можеб не повело ся правительству обезпечити.

Обради над правильним буджетом і над податковими предлогами (фінансовим пляном) бажають ческі посли з Слав. Союзом спиняти в повній палатї, поки правительство не згодилоб ся на обнову кабінету в користь Чехів. Правительство, як видно, числить ся з такими можливими перепонами, одначе не думає перед ними уступати або подавати ся, а хоче, як то кажуть, клин клином вибивати. Як видно зі статї Deutsches Volksblatt, котрий має звязи з христ. суспільниками, не завагалоб ся правительство на случай великих трудностий або неможливости обезпеченя більшости для буджет. провізориї хватити ся §. 14-го, щоби в осїнній сесиї приневолити опозицию до поставленя міністерства в стан обжалованя, а тодї опозиция мала би дбати про більшість двох третин.

Всї ті події не віщують успішної законодатної роботи а вказують на протяглу парляментарну недугу.

Потреба коментованих видань руских письменників.

Минувшого четверга відбували ся скликані товариством »Учительска Громада« збори професорів укр.-руской мови і письменьства в середних школах і учительских семинариях, щоби нарадити ся над тим, як до нового нормального пляну наук, виданого міністерством просьвіти для ґімназий, уладити там науку рідної мови і письменьства. Наради не скінчили ся а вибрано комісию, котра має підготовити материяли для анкети, яку мала би в справі науки укр.-руской мови скликати Рада шк. кр. Прикований урядовими занятями поза Львовом на довший час, не міг я взяти участи в тих нарадах і тому сею дорогою порушую одну справу, котрої на тих нарадах, о скілько з коротенького звіту в »Дїлї« можна було бачити, нїхто не доторкнув ся, а она, на мій погляд великої ваги для успішної науки укр.-руской мови і письменьства в такім напрямі, як сего вимагає новий плян міністерияльний і розпорядок міністерства просьвіти з минувшого року що до іспитів зрілости.

Сей розпорядок вказує, щоби при іспитах зрілости не вимагати меншевартних подробиць або репродукциї з памяти переробленого в школї протягом ґімназийної науки наукового материялу, але переконати ся о зрозуміню предмету переведеним з абітуриєнтом іспитом в формі colloquium. Підготовленю в такім напрямі учеників вельми пособляли би на мій погляд коментовані виданя поодиноких визначних творів нашого народного письменьства, а сї виданя були би для учителїв укр.-рус. мови дуже помічні при науцї. Німцї мають кілька родів таких коментованих Schulausgaben deutscher Klassiker, а також польскі учителї розпочали цїлу серию таких видань п. н. „Arcydzieła polskich i obcych pisarzy“ накладом книгарнї Веста в Бродах, в котрих крім самого невеликого нераз твору дають вступні замітки про автора і добу твореня, про ґенезу твору, єго композицию, характеристику осіб в творі, ідею і етичну вартість твору, а при кінци дрібні замітки і обясненя.

Маємо вже понад 30 іспитованих учителїв укр.-рус. мови, отже легко можна би зложити таку комісию, котра би взяла ся за оброблене коментованих видань укр.-рус. письменників а навіть перекладів з всесьвітної лїтератури і тим достарчила би приватної лектури і молодежи середних шкіл і учит. семинарий, а також учителям, що складають видїлові іспити з укр.-рус. мови і значно улекшила би виконанє міністерияльного розпорядку. Видавнича спілка або книгарня Н. Товариства ім. Шевченка могла би дати наклад і певно се оплатилоб ся а причинилоб ся неперечно до поглубленя науки укр.-рус. мови.

В Станїславові 24. мая 1909.

Ол. Барвіньский.

Огляд часописий.

(*Радикальний ідеал учителя (учительки). „Чорна Рада“ над послом Трильовским — суд над полїтикою укр.-руск. клюбу*).

Культурні народи европейскі видали знаменитих педаґоґів, котрі і своєю діяльностю і писанями по віки вічні будуть сьвіточами не тілько для тих народів, з посеред котрих вийшли, але для всїх, що бажають двигнути ся просьвітою, наукою, вихованєм і образованєм на можливо найвисший щебель цивілїзациї. Чехи мають свого Коменьского, котрий став власностю всего цивілїзованого сьвіта, Німцї—Пестальоццого і т. д.

Але наші радикали не признають таких авторитетів, бо они взагалї не признають нїякого авторитету а самі лише хотять бути непохибним авторитетом, котрого всї повинні слухати безуслівно, наколи не хотять бути зачислені до катеґориї ідиотів або хрунїв.

Ось недавно виринув в „Гром. Голосї“ такий авторитет на педаґоґічній ниві — Галабурда, котрий там виставив нам ідеал учителя, зглядно учительки, якими они повинні бути у Русинів. Нїчим Коменьский, нїчим Пестальоцці — але ось Галабурда! Послухайте, що він править, бо се має бути народна заповідь! А забрав він слово з приводу утраквізму в учит. семинариї „Руск. Педаґ. Товариства“, про котру недавно писав др. М. Кордуба в »Дїлї«. Сей Галабурда пише »Гром. Голосови« ось що:

„Не гадайте, Добродїю, щоб ми (українські учителї) були так рівнодушні на цесю справу. Нї! Ми ще більше обурюємо ся на цесю ганьблючу постанову, нас і кождого щирого патріота цеся постанова обурює до глубини душі, але дарма. Деж ми викажемо своє обуренє, свій біль?

»Дїло«, цеся »аристократична інквізиція« всякі учительські справи іґнорує, не те, що не поміщує дописей, але навіть не відповість на запити. А як деколи дещо і то під „особистою пресією“ змушене помістити, то кине словом як „обгризеною кісткою собаці“, щоб мовляв „не дразнити гадюки!“ А що в тій дописї мусить щось обірвати ся попам і „великим патріотам аристократам“, бо вони є верховодами Тов. Педаґоґічного, цего отже не помістить нї »Дїло«, нї »Свобода«, нї »Народне Слово«, навіть наш чесний становий „Прапор“ боїть ся висказати правду »патріотам« перед вічи! Кудиж отже мають учителї українські посилати свої дописї? Хиба на місяць! Одиніський »Громадський Голос« любить правду і він хиба помістить правду.

„Кождому звісно, що управа Педаґоґічного Товариства є чисто клерикальна, а голова тогож масненький піп Чапельский досконало розуміє »інтерес релїґійно-морального« вихованя. В бурсах Тов. Педаґоґічного вихованцї, це чисті »українські мамелюки«, але не сьвідомі — хлопцї-гайдамаки. Вони не вміють навіть „Ще не вмерла“, „Не пора“, „Ми гайдамаки“, або „Гей не дивуйте!“ Менї довело ся балакати з одним таким „педаґоґічним мамелюком“ (імени його висказати не можу, бо був би яко »радикал« виключений), від него я довідав ся, що там учать їх і то дуже пильно, молитов, церковних пісень, про папів римських, але дещо з нашої бувальщини, з нашої тактики патріотичної анї ду, ду! »Добродїю — казав бідний хлопчина — як ми вчуємо, як по польских бурсах і інститу-

тах Ляшки собі Костюшків, Бартошів і т. д. гукають, то кождий кулаком затикає губи, щоби не бухнути плачем, бо у нас не вільно!«

„Управа Педаґоґічного Товариства перейшовши у руки попів і клерикалів взяла ся старати не за народ, но за касту — попівську. Знаючи, що попівські сини кінчуть ґімназію, або зістають батярами, заложила для попівських »панен« інститут виховуючий »попаді« під назвою »український жіночий семінар!«

„Прошу розважити, яка це безличність, які це кпини!? Часописи гукають на усю Европу, що народ український не має „народних учителів“! Правда! — Тов. Педаґоґічне у відповідь на це — закладає семинар жіночий — де виховують ся не учительки-гайдамачки — но »попаді-девотки«! Прошу почислити учениці цего семинара, кілько там є попадянок, а кілько учительських або инших доньок. Така »попадянка учителька« глядить не за „хлопом“, але за яким питомеґою, щоб як найборше стати попадею! Їй народний патріотизм так у голові, як вовкови астрономія! Мій піп має дві доньки в тім семинари, казав, — »коб лише покінчили, а відтак віддали ся!« — А що управі Тов. пед. не вигідно, щоб »попадянки« їздили матуру здавати аж у Перемишль, проте й постановив піп Чапельський „утраквізувати“ український семинар, а за те він з певністю зістане що найменше галицьким »патріярхом«! — Ганьба! — Що є утраквізм, кождий з нас знає уже. Щоб отже до української інституції ввести сю їдь ляцької гакати, на це здобути ся можуть хиба дійсно лише попи! Миж знаємо, що попи усе і узюда йдуть проти осьвідомленя народа, тому й до українсько-жіночого семинара постановили впровадити утраквізм, щоб — не дай Боже!!! — не вийшла з него деяка одиниця дійсно ідейна, яка під впливом гнету народного дійсно моглаб ся виобразувати на щиру патріотку-гайдамачку! — Гадка управи Тов. пед. це цинічна безличність, котра »Українське тов. педаґоґічне« ставляє на точці народньої зради. Управа — постановила вибудувати для попадянок великий семинар, який має здвигнути ся нашими народними жертвами, нашими грішми, а попи відтак віддадуть го ляхам через утраквізацію! Управа раз-у-раз розсилає чеки по жертви »на школи« — най кождий дасть послідний гріш, а вони Тобі Народе, за це куплять ляцькі кайдани, утраквізм. Посилай отже, бідний хлопе, жертви попам, помагай їм купувати й будувати ще гірше ярмо, ще більшу неволю, ще більшу темноту для себе, бо піп Чапельський настрашив ся вже, що тоті попадянки, які годує, тебе хлопе український, осьвітять, отже загадав запровадити в чисто українській семинарії Польщу! — Так є! Ми даваймо, терпім, пропадаймо, а попи най утраквізують, най ширять зраду, най тамують просьвіту! — А ми що? Чи так мовчки проминемо це підле діло попівське? Ні! Ми вперед запротестуємо проти підлої ляхо-фільської роботи управи Тов. педаґоґічного, відтак замкнено наші калитки, не дамо ні сотика »зраді« і заложимо на „утраквістичний семинар“ — бойкот!!!“

Можна всіляко задивляти ся на утраквізм, бачити в нім недостачі і хиби з педаґоґічного становища, але щоби дійти аж до народної зради — се хиба Галабурда зможе. Єго наука і просьвіта містить ся в тім, щоби семінаристки навчили ся добре »Не пора«, „Ми Гайдамаки“, дещо „з нашої народної тактики“ — одним словом, щоби були „ідейні“, а ся ідейність на єго погляд сей ідеал учительки, щоби „могла виобразувати ся на щиру патриотку-гайдамачку“! Отже у висновку війшов ся з др. Кордубою, яка має бути утракв. семінария, в котрій два або три предмети викладаноб польскою мовою, то ліпше най не будо ніякої, бо др. Коцюба, др. Алиськевич, др. Макарушка і т. п. не потрафлять виховати семінаристок на добрі Русинки-учительки! Отже не даваймо ані сотика на семінарию, бойкотуймо „Руске Педаґ. Товариство“. Льоґіка д-ра Кордуби і Галабурди (котрий не є доктором) однакова — na złość babci odmrożę sobie ucho!

(Дальше буде).

Державна рада.

Вчера почали ся наради буджетової комісиї над буджетом міністерства внутрішних справ. П. Морзей виголосив реферат. По промовах пп. Олесницкого, Цеглиньского і инших забрав голос міністер внутрішних справ Гердтль. Займав ся передівсім санітарними справами, які признає одною з найважнійших галузий адміністрациї. Реорґанізация в санітарних справах є конечна. Міністер старає ся учинити санітарний відділ в міністерстві внутрішних справ можливо независимим і так єго зорґанізувати, щоби санітарній секциї приділити всьо, що є в звязи з санітарними справами; передовсім задумує міністер віддати референтам цілу законодатну власть і адміністрацийні а також і персональні справи. Наміряє побільшити число членів найвисшої санітарної ради, утворити фахові секциї, які полагоджували би справи, не належачі безуслівно до пленум. Що до будучности державного лікарского стану, то міністер всьо зробить для поліпшеня відносин державних лікарів. Коли комісия палати вельмож ухвалить закон про поборюванє епідемії, то се причинить ся дуже до успішного єї поборюваня. На поборюванє грузлавки (туберкульози), основано осібний фонд, до якого приділено наразі 2 міліони корон в клясових надвижок, а опісля може буде можливе підвисшенє. З дотациї на поборюванє пошести роздано численні запомоги на будову публичних шпиталів, відокремленє туберкулічного відділу. Поборюванє малярії належить до автономічної адміністрациї, котрій належить ся признанє а задачею правительства є попиранє асанацийних розпорядків.

Відтак заповів міністер два закони: про лікарску ординацию і про аптикарскі палати. Обговорюючи еміґрацийні справи, признає міністер, що число еміґрантів в біжучім році знова побільшило ся. Еміґрацийні відносини в Сполучених Державах дуже некорисні; власти, як лиш можуть, перестерігають людність перед небезпекою. Над еміґрацийними аґентами заведено надзір. Успішне їх поборюванє буде можливим, коли адміністрацийний закон буде ухвалений. Начерк предлоги, змінений свого часу, буде наново внесений в парляменті. Потім пригадує міністер непорядки в Чехах, які спричинили виданє відповідних заряджень, вказує на трудности реформи адміністрациї особливо в Австриї, але надіє ся, що се буде можливе при участи знаменитих фаховців. Але навіть по довершеню сего діла треба буде до привернення сего гроший, часу і спокійнійших відносин, як тепер. Нині мусить бути при кождій реформі адміністрациї вибрана дорога децентралізациї а найліпшою видає ся міністрови на австрийскі відносини помноженє політичних властий. Нині староства перетяжені не мають часу на правдиву адміністрацию. Ідеалом міністра утворенє одного політичного повіта на два судові. Міністер підносить, що політичні власти особливо в більших королівствах і краях найбільше перетяжені; тому предложено утворенє окружних властий, через що політичні власти більше стикали би ся з населенєм, що є властивою цілию адміністрациї так, як пізнанє місцевих відносин. Дальше висказав ся міністер проти введеня засади публичности до політичної адміністрациї в законодатній дорозі; відповідав на порушені підчас розправи урядничі справи; заявив, що видасть що до повітових секретарів розпорядки, які поліпшать відносини сих урядників. Правительство задумує утворити нову катеґорию урядників на підставі кваліфікациї укінченої середної школи.

П. Баталія обговорював потребу скорої реформи адміністрациї і домагав ся правительственної предлоги еміґрацийного закона.

П. Ґломбіньский домагав ся санкционованя ловецкого закона, помноженя числа урядників адміністрацийних, санітарних і технічних в галицкім намісництві. Полемізував з пос. Олесницким в справі недопусканя руских кандидатів до служби в галицкім намісництві, вказуючи на можливість іменованя Русина віцепрезидентом намісництва і зазначуючи, що тут повинна входити в гру заслуга і спосібність урядників а не народність. Тому противить ся остатній точці резолюциї п. Олесницкого.

П. Василько вніс цілий ряд резолюций в буковиньских справах і резолюцию в справі поборюваня венеричних недуг в гірских околицях Галичини і Буковини. По промові п. Діяманда і инших замкнено розправу і принято буджет міністерства внутрішних справ.

Політичний огляд.

Заграниця.

Дня 23. с. м. вручив австро-угорский посол в Софії, ґр. Турн-Ваазасіна королеви Фердинандови свої увіродостойнюючі письма з відповідним церемоніялом. Зміст бесіди австро-угорского посла і відповідь короля на неї сьвідчить про сердечність і щиру взаїмність, яка переступає звичайні границї таких офіцияльних чемностий. Особливо кладено з обох сторін великий натиск на спільність інтересів Австро-Угорщини і Болгариї.

З Відня надходять вісти, що відносини між Грециєю і Туреччиною є так напружені, що війна між тими обома державами є дуже імовірною. В Грециї по причині кретеньскої справи опінія так розбурхана, що династиї грозить утрата престола, колиб Крети не прилучено до Грециї. Молодотурки уважають знов сю справу доброю нагодою, щоби виповісти Грециї війну і побідити її в ній. Після сеї війни надіють ся они для себе великих внутрішних користий, скріпленє свого впливу і відсуненє на дальший плян старотурків.

Найвижша маринарска рада француска заявила ся за збільшенєм панцирників до числа 38. Мають то бути без виїмки панцирники нового типу о великій поємности і дуже тяжкім уоруженю, дорівнуючі анґлійским „dreadnought-ам“. Після такого збільшеня стане Франция під зглядом воєнної фльоти в четвертім ряді великих держав за Анґлією, Зєдиненими Державами і Німеччиною.

Рівночасто надходять вісти з Льондону, що Анґлія має побудувати ще 8 нових кораблів типу „dreadnought“, так, що до 1912. р. буде мала она 20 таких панцирників і буде мала перевагу над Німеччиною, яка до сего року буде мала лише 17 таких кораблів.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Ізидора; римо-кат.: Івана І. папи. — В пятницю: руско-кат.: Пахомія; римо-кат.: Магдалини.

— **Наші „истинно-русскіе“ в Петербурзї** лише „завтракают“, „обѣдают“, „ужинают“ і виголошують тоасти, причім в більшій части задля незнаня московскої мови лише да-кають, как-ають і кричать: урра. Такі слова, як: „да, какъ та урра“ у нас навіть кождий галицкий твердолоб вміє на ізуст. Специяльно розглагольствували ся наші „истинно-русскіе“ на пращальнім бенкеті дня 18. л. мая, на якім з Галичан промовляли др. Дудикевич (за русское чувство, русскую землю, за цѣлость, единство, силу и свободу всѣхъ Славянъ), „крестьяне“ Константин і Василий Чернаки (ужасно да-кали і как-али), редактор „Галичанина“, Осип Андреевичъ Марковъ („за процвѣтаніе „Галицко-русскаго Общества и его предсѣдателя гр. Бобринскаго“ — Марков радби винюхати для себе другу камяницю) і „поетъ“ (вибачайте за слово) та брідский судія, др. М. О. Глушкевичъ („за будущую русскую литературу“, де крім „да“ і „какъ“ більше нічого »русскаго“ не буде). А з посеред ориґінальних Москвичів промовляли: „городскій голова“ Н. А. Рѣзцовъ („за древне-русскую область Галича“), членъ государственной думы, А. С. Гижицкій, який прочитав „ужасное стишилище писательницы, В. И. Крыжановской“, редакторъ „Правит. Вѣстника“ (за „процвѣтаніе русско-славянскихъ школъ“). Дальше промовляли: ґраф Бобринский, проф. білгородского університета, Кошутіч, ґен. Володиміров, ґр. Комаров („за славное будущее русской молодежи“), др. Йосиф Добряньский („за русское патріотическое духовенство въ Галичинѣ“), ґенер. конзуль в Америці Ладиженьский Ю. Н. Милютин, проф. Філевич, а „замѣчательную рѣчь“ проголосив А. В. Васильевъ“, предсѣдатель „Соборной Россіи“, який плакав над недолею „истинно-русских“ в Галичині і підніс

тоаст в честь ред. Маркова, якого не здавили анї „гоненія“, анї „тюрьма“, анї тяжко „зароблена камяниця“. „На завтракѣ“ промовляв ще з окрема др. Дудикевич, який дякував за привіт, причім завертав очима, плакав рясними слїзми, розпинав „жилетку“ і млїв, даючи доказ, що театральна штука йому не чужа. Гостий з „подяремной Руси“ загнано опісля до купе, кликнено „урра“ і поїзд помчав ся на перід. Яка шкода, що ваґон з сим „доблестнымъ“ товаром не остав на віки вічні в „державной Руси“. Замітне, що не промовляв на бенкетї анї разу др. Лев Алексевич. Кажуть однак, що він мав богато до роботи і що промовляв дуже тепло на ухо ґр. Бобринскому, у якого вставляв ся за Дудикевичом і за покритєм єго „займовъ“.... Чи сї теплі промови щирого приятеля коломийского амбасадора будуть мати успіх — се покаже найблизша будучність.

— **На памятник Т. Шевченка в Київі** зложено вже на вкладкову книжочку ч. 5555 Кр. Союза кредитового у Львові 1.442·51 К

— **Страйк на львівскім університетї**, заповіджений на три дни, закінчить ся завтрішного четверга. На університетї мимо завішених викладів, панує звичайний рух, але всьо спокійно. Вчера зібрала ся в авлї університету нарада, в якій взяли участь: ректор др. Марс, сенат, будівельна комісия уріверситету, представники мінїстерства просьвіти шеф секциї Цьвікліньский і секц. радник Ельц, представник мінїстерства публичних робіт надінж. Бенеш, заступники намісництва Чежовский, староста Шультіс, ст. радник будівництва Сопух і ст. інжінер Пежаньский. По довшій дискусиї університетский сенат зажадав передовсїм безпроволочного поставленя в подвірю університету критої склом салї, яка буде називати ся »collegium maximum«, бо справдї буде найбільшою салею в університетскім будинку. Крім того зажадано винайму каменицї при ул. Длуґоша ч. 5. на поміщенє семінарів, закупна ґрунту під новий ботанїчний огород і виставленя нового університетского будинку на области нинїшного ботанїчного огороду, бо перерібка старого будинку не вистарчає. Представники властий мають предложити вислїд тої наради рішаючим чинникам.

Руска акад. молодїж вібрала ся вчера на довірочну нараду в „Акад. Громалї“ і ухвалила: 1) запротестувати проти бльокади університету польскими академиками дня 25. с. м. і завішеня викладів; 2) жадати заложеня окремого руского університету і безпроволочного видїленя руских катедр в окремий університет та утвореня нових руских катедр; 3) запротестувати проти твореня нових польских катедр без креованя обіцяних руских.

— **Відпустки на жнива для вояків-хлїборобів**, які остають в чинній службі, є вже від довшого часу предметом дискусиї. Дотичні домаганя можна зібрати у дві головні точки: що до резервістів і чинних вояків. Що до першої точки, то вже в 1901 р. розпоряджено, щоби селян-резервістів покликувано на вправи тільки в догідний для них час, і сего розпорядку придержували ся військові власти що року. З відпустками для чинних вояків справа вже більше зложена тому, що в цїлій монархії неоднакове підсонє тай неоднакові продукти управляють селяни і через те жнива випадають теж не в один час, а в інтересї військовости було би, щоби речинець відпусток для чинних вояків був одностайний. Мимо того вже в 1907 р. зроблено пробу в сїм напрямі в двох полках, а торік в усїх полках. Тепер саме видано в сїй справі загальні директиви, з яких подаємо отсе найважнїйші точки: Інституциєю відпусток на жнива слїд прийти в поміч рільництву взагалї, а з окрема сим рільникам, яких сини сповняють військовий обовязок, в часї коли они найбільше потребують робучих сил, та слїд дати воякам спромогу помогти своїй сїмї бодай в найбільших потребах підчас жнив. Се слїд примінювати передовсїм до хлопского стану, а відтак і до полевих робітників, коли они служать послїдний рік і в часї сеї відпустки можуть заробити собі на удержанє по відходї в осени з війска. Після догоди військової служби можна давати відпустки на жнива для збору збіжа, кукурузи, сїна, винограду, а відтак і на господарскі роботи в будові винниць і хову шовківниць. Час відпусток назначено загалом на три тижнї. Вояки, що їдуть домів на відпустку в цивільній одїжи, мають за показом карти відпустки таку саму знижку на зелїзницї, як в службі.

— **Вилученє Холмщини**. Рада мінїстрів внесла оноді в рос. державній думі проєкт вилученя Холмщини з польского королївства. Тепер доносять з Петербурга, що більшість думи, а се вся крайна правиця, умірені і частина октобристів буде голосувати за вилученєм Холмщини та за зміною виборчої ординациї на Литві і Українї.

— **Церковні вісти з Америки**. В місячнику „Душпастир“ урядовій часописи для гр.-кат. Русинів в Америцї, за місяць май с. р. находимо отсї розпорядки Преосьв. Епископа Сотера Ортиньского: Повідомляє ся всїх гр.-кат. Русинів в Зєдинених Державах півн. Америки, що Всеч. о. Тимотей Василькевич (передше називав ся Слїпий — Ред.) звільнений від цензури церковної, якою був обложений, і що сповняє обовязки душпастирскі як порядочний сьвященик. — Подає ся до відома всїм вірним Русинам-католикам, як також нашому Всеч. Духовеньству, що отсї сьвященики дїйствують без всякої юрисдикциї: о. Іван Заклиньский, в Онтеріо, Канада; о. Акакій Каминьский, в Мек Аду, Па; о. Александер Коссей, в Донора, Па; о. Стефан Поляньский, в Монсен, Па; Константин Рошкович, в Гомстед, Па; о. Евгеній Волкай, в Чікаґо, Ілл; о. Теодозий Васовчик, в Питсбург, Па; о. Іван Сабов, Дюкеййн, Па. Всї сьвященичі дїйствія висше згаданих отцїв суть безправні і недозволені церковними законами і дисциплїною Христової Церкви. Сповідь перед ними відбута, з виїмком случаїв, в церковнім праві наведених, є неважна і їх розрішенє від гріхів не має нїякої сили. Всї супружества, заключені перед ними, також неважні. — Дійшло до нашого відома, що ті з галицких руских переселенцїв, які перейшли в Америцї на схизму, вернувши до краю, йдуть до гр.-кат. церков та приступають до св. Тайн так, як би нїчо в їх житю не зайшло. Звідтам знов пишуть до своїх товаришів-схизматиків, щоб они нїчого не лякались, бо в Галичинї нїхто не буде їх питати, до якої церкви в Америцї они належали. Опісля ті самі, коли повернуть назад в Америку, ходять знов до схизматицких церков і дальше аґітують ревно за схизмою. З сего виходить велика шкода і цїлковите нївеченє приписів католицкої Церкви що до відпавших від віри. Щоби на будуче усунути раз на все сю рану нашої св. Церкви, видає ся отсим нашому Всеч. Духовеньству в Америцї слїдуюче розпоряджевє: Треба оголосити в церквах всїм парохіянам, що кождий, хто вертає з Америки до старого краю, мусить мати посьвідченє від дотичного тутешного сьвященика, що він належав в Америцї до гр.-кат. церкви і був єї вірним сином. Хто повертає з родиною, мусить мати слюбну метрику, а зглядно метрики хрещеня дїтей, заосмотрені підписом і печатию гр.-кат. сьвященика. — Епископска канцелярия поручає всїм гр.-кат. сьвященикам передплачувати львівску „Ниву“.

— **Богацтво лїсів на Буковинї**. Після статистичного виказу займає Буковина що до богатства лїсів одно з найперших місць в Европі. Около 44 проц. всеї верхнї покриті лїсом; з того припадає на листові лїси 99.092 гектарів, на четинні 337.790 гектарів, а на середні і багнові лїси 10.985 гект. В цїлій Австриї займають лїси 32·6 проц. всеї области. Справдї сей край майже найбогатший на лїси на цїлу Европу, але але певно, що нема другого краю в цїлій Европі, де би нарід так перемерзав зимою як на Буковинї, немаючи чим затопити в печи. Бо є лїси, але чиї они? Кому вільно ними хіснуватись, кому вільно з них дров брати? Розуміє ся, що всїм иншим продає ся чи то за безцїн дрова з лїса, чи то таки даром дає ся, лише не бідним селянам; їх за оберемок хворосту замикають до арешту, а як ласка пана »фештера« або якого иншого там посїпаки, то мусить мужик іти відробляти панови „фешторови“ в саму весну, тодї, коли міг би або свій клаптик поля обробити, або десь щось заробити. На Буковинї з сїм зглядї ще і тепер панує панщина, хоть і без нагаїв, але тим гірша, бо студїнь і голод більше доскулюють, як нагай (»Буковина«).

— **Католицкі місиї**. О. Крозе видав простору книгу про католицкі місиї серед поган. З дат, зібраних автором, показує ся, що католицкі місиї числять тепер 8 і одна трета мілїонів католиків. Із сего числа припадає на Азию 6,229.885, Австралїю і Океанїю 170.092, на Африку 853.931, а на Америку 998.092. Крім тих послїдними роками навернених місиї позискали для католицкої церкви в минулих часах 30 і пів мілїонів душ. Трудило ся над тим дїлом 12.309 місионарів; із сего 9086 в Азиї, 392 в Австралїї і Океанїї, 1842 в Африцї, а 985 в Америцї. Найбільше причинили ся до сего розширеня католицкої церкви духовні семінариї, основувані для наверненя людности. Сьвященики з власного племени являють ся найлїпшим чинником місийним. Катехистів було в місиях около 600, милосерних сестер 18000. Число місийних стаций доходить до 30.414 (12.157 в Азиї, 547 в Австралїї, 3418 в Африцї, а 1008 в Америцї). Церков і місийних каплиць є в Азиї 17.837, в Австралїї 553, в Африцї 3.418, а в Америцї 928 (між поганами!). Дїйсно, успіхи дуже гарні.

— **Дрібні вісти**. Вінчанє п. Евгена Цегельского, укінч. богослова, з п-ою Ярославою Розлуцкою відбуде ся дня 1. червня в Жовчеві к. Рогатина. — Никола Кравчук в Ґарлянд в Канадї, згортаючи снїг зі шпихлїра, упав з даху і погиб на місци. Він був родом зі Скали, борщівского повіта.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Бучачи**. (Саля лїтна в парку. Початок представлень о годинї пів до 8-ої вечер. Білети продає ся в торговли п. К. Роґозїньского).

В четвер дня 27. мая „Надія“ драма в 4 дїях з житя рибаків Г. Гаєрманса.

— **Шевченкове сьвято у Львові**. Учениці шкіл Р. Тов-а педаґ. уряджують в салї „Нар. Дому“ дня 27. с. м. о 5. год. вечером вечерницї в память 48. роковин незабутнього Тараса Шевченка. Добровільні датки на памятник Шевченка в Київі приймає ся замість вступу.

— **Концерт Модеста Менцїньского** у Львові відбуде ся коло 8. червня в салї Фільгармонії. П. Менцїньский виїздить дня 27. мая зі Штокгольму до Галичини, щоби відвідати родину, а при тій нагодї дасть концерт у Львові. Білети на сей концерт буде продавати книгарня Тов-а ім. Шевченка (Ринок 10) не скорше, як від 2. червня. З огляду, що попит за білетами дуже значний і що гостї з провінциї могли би лишити ся без білетів, тому книгарня буде приймати замовленя почтов. переказами. Найдорозше місце (фотель) коштує 5 К (без міского податку на добродїйні цїли). Радимо нашій Публицї з провінциї спішити ся з замовленями, щоби опісля не було нарікань, коли львівскі Русини розкуплять білети.

— **Український кружок туристичний в Станиславові** повідомляє отсим, що дня 30. с. м. в недїлю Зелених сьвят устроює першу в сїм роцї прогульку а то до Дори на верх „Маковицю“ (987 м.). Виїзд зелїзницею зі Станиславова д. 30. с. м. о год. 5·50 рано а поворот о 9·07 веч. Хто бажає натїшити свої очи прекрасними видами засніженої Чорногори зі шпилю „Маковицї“, та заглянути в Делятин, Коломию і Надвірну, зволить взяти участь в прогульцї і явитись точно о год. 5·30 рано на двірци Станиславові, або в Дорі на двірци около год. 8. рано. Прогульковцї мають взяти теплу одежу вигідну (не нову) обуву і харч. По повороті около год. 4. з полудня буде нагода прогульковцям оглянути ще Яремче, водопад Прута, камінь і печери Довбуша і т. д. На сїй прогульцї буде рішений день і цїль другої поїздки у наші красні гори. Вкінци зазначує ся, що сю прогульку відбути можуть невправні туристи. Нечлени кружка платять 50 с від особи. Комітет лагодить для всїх гостий красну несподїванку. — *Ст. Стеблецкий*, голова. *Ф. Величко*, секретар.

— **З кредитових товариств**. Заг. збори повіт. тов-а кред. в Скалатї будуть дня 15. червня о 1. год., бо передше оповіщені заг. збори не відбули ся задля браку комплету. — Заг. збори »Нар. Дому« в Перемишлянах відбудуть ся дня 10. червня о 3. год. в льокалї Товариства.

— **На Ясну Гору!** Подібно як в минулих роках так і сего року приготовляє ся богоміле в честь Пресьв. Богородицї на Ясну Гору до Гошова. Люди, що хотять взяти участь в сїм сьвятім богомілю, зволять зголосити ся до оо. Василиян у Львові, ул. Жовківска ч. 36. Зголошувати ся можна або самим, або через своїх Впр. оо. Духовних. Цїна їзди там і назад виносить: Зі Львова 4 К 10 с, з Пустомит 3 К 40 с, зі Щирця 3 К 20 с, з Миколаєва 2 К 70 с. Відїзд богоміля є назначений дня 5. червня рано Поворот 6. червня веч. Близші відомости подасть монастир при замовленю білетів.

— **Видїл Тов-а „Вакацийних Осель“ у Львові** оголошує отсим, що прийме 50 дївчат на час вакаций на оселю в Милованю. Подавати ся мають бідні а пильні учениці шкіл публичних або приватних, котрі не мають спромоги виїхати на час вакаций на село. Приняті дістануть лише 5 К на кошти подорожи. Видїл прийме також на оселю дївчата богатших родичів за оплатою 40 К або і менше за весь час. Поданя потверджені Дирекциєю школи треба вносити на руки секретара С. Ґерусїньского, ул. Арсенальска ч. 6 найдальше до дня 29. мая. В поданю треба подати точно свій вік, занятє родичів, число дїтий дома і точну адресу. Зголошені мають прийти до оглядин лїкарских в недїлю дня 6. червця о год. 9. до школи ім. Шевченка ул. Сикстуска 47.

Телеґрами

з дня 26. мая.

Краків. Кардинал кн. Пузина не дозволив зложити мощі Словацкого в катедрі на Вавелю!

Царгород. Межи Портою а молодотурецким комітетом прийшло до непорозуміня. З тої причини відложено виїзд Шефкета баші до Солуня.

Ґубернатора в Керкук і команданта жандармериї увязнено за викликанє різиї християн в Аданї і Мерсинї.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНЇСТЕР“

Рахунок зисків і страт за рік 1908.

Ч. п.	Видатки		Корон	с
I.	Виплата шкід	К 846.867·95		
	Зворот з Тов-а реасекурацийного	К 423.218·37	423.649	58
II.	Видатки на заряд:			
	1. Провізия аґентам	К 181.921·42		
	2. Біжучі видат. на управ.	К 266.245·61		
	3. Податки і належ. скар.	К 18.139·92	466.306	95
III.	Амортизациї і инші видатки:			
	1. На інвентар і відпис з реальностий		15.237	39
	2. Страти на курсї цїнних паперів		17.582	55
	3. Видатки для сторожий огневих	К 4.954·51		
	4. Оплата до фонду емер. і до касї хор.	К 7.914·35	12.868	86
	5. Звороти членам за р. 1907.		198.998	10
IV.	Резерва на невиплачени шкоди		2.654	25
V.	Стан фондів з кінцем р. 1908 як в білянсї		2,060.914	18
VI.	Надвижка з річного обороту		454.502	—
			3,652.713	86

Ч. п.	Приходи		Корон	с
I.	Перенос фондів з року 1907:		1,831.252	53
II.	На звороти членам в р. 1908 з надвиж. р. 1907		215.990	—
III.	Резерва шкід з року 1907		8.487	46
IV.	Побрані премії	К 2,224.157·08		
	З того заплачено реасекур.	К 1,029.399·94	1,194.757	14
V.	Прихід з льокациї капіталів і реальностий		78.442	53
VI.	Инші приходи Товариства і фонду резервового		101.685	82
	Провізия і зиск від Товариств реасекурацийних		222.098	38
			3,652.713	86

Рахунок білянсу 31. грудня 1908.

Затверджений Загальними Зборами з дня 18. мая 1909 р.

Ч. п.	Актива		Корон	с	Корон	с
1.	Готівка в касї				41.110	84
2.	Розпорядимі вкладки в інст. банкових і щадничих:					
	а) на рахун. біж. в Щадн. почт., банку краєв., центр. банку ческ. щадниць і в Zivnostenska banka у Львові		173.940	44		
	б) на вклад. щадн. в Рускій Щадницї в Перемишлї, в Банку краєв., Гал. Касї ощад. і Тов-і кр. „Днїстер“		405.669	47		
	в) на удїлах в Тов-і кред. „Днїстер“		1.379	69	580.989	60
3.	Цїнні папери після курсу з д. $^{31}/_{12}$ 1908		1,162.251	25		
	до того біжучі купони		4.119	42	1,166.370	67
4.	Реальности власні: ч. к. 199, 200 і 201 М. у Львові		707.850	—		
	відписано на амортизацию		14.150	—	693.700	—
5.	Фонд емеритальний урядників:					
	а) цїнні папери після курсу $^{31}/_{12}$ 1908	К 250.841·80				
	біжучі купони	848·33	251·690	13		
	б) книжка вкл. Тов-а кред. „Днїстер“		6.638	54	258.328	67
6.	Ефекти кавцийні аґентів				196.040	—
7.	Залеглости в аґенциях (нест. пр. за пол.)				132.800	46
8.	Пожички громадам на сикавки				1.722	80
9.	Задатки на платнї урядникам				11.680	—
					3,082.743	04

Ч. в.	Пасива	Корон	с
1.	Фонд резервовий стан $^{31}/_{12}$ 1908 *)	1,148.685	62
2.	Фонд на ріжницю курсу	3.437	25
3.	Фонд специяльний на звороти	55.174	14
4.	Резерва премій з відчисленєм участи Тов реасек.	716.854	—
5.	Резерва на невиплачені шкоди з р. 1908	2.654	25
6.	Резерва специяльна	55.000	—
7.	Фонд емеритальний урядників і слуг **)	263.189	60
8.	Резервовий фонд пенсийний	20.668	02
9.	Надзвичайний фонд заосмотреня	40.668	02
10.	Фонд ювілейний ім. цїсаря Франц Йосифа I.	20.427	13
11.	Сальда довжнї рахунку з Тов. реасекурацийними	100.502	48
12.	Ріжні вірителї (аґенти за невідобрану провізию)	4.347	72
13.	Кавциї аґентів і инші	196.040	—
14.	Законний додаток для огнев. сторож. на Буковинї	592	51
15.	Надвижка з річного обороту	454.502	—
		3,082.743	04

***) Рахунок фонду резервового за рік 1908.**

Стан з кінцем року 1907			К 1,003.364·14
Прибуло в роцї 1908:			
20% з надвижки білянсової за р. 1907	К 60 557·—		
Додатки від членів	К 67.707·38		
Звернені відшкодованя	К 65·20		
Незачислені членам звороти за р. 1907	К 16.991·90	К	145.321·48
Стан з днем 31. грудня 1998		К	1,148 685·62

****) Зужитє надвижки після ухвали загальних зборов з 18. мая 1909.**

Надвижка білянсова за 1908 рік виносить		К 454.502.
З того призначено:		
1. до фонду резерв. по мисли § 9. б. ст. 20%	К 90.900	
2. до фонду пенсийного і каси заосмотреня 5% по мисли § 51. статута	К 22.725	
3. на звороти членам по мисли § 52. статута з чого отримають члени по 15% від премій заплачених в р. 1908	К 333.623	
4. на публичні добродїйні цїли до розпорядимости Ради по мисли § 29 л. статута	К 2.000	
5. а решту до фонду спец. на звороти членам по мисли § 52. і 17. статута	К 5.254	

ДИРЕКЦИЯ:
Др. Стефан Федак *Володимир Шухевич*
др. Ярослав Кулачковский

БУГАЛЬТЕР: *А. Кіяк.*

КОМІСИЯ РЕВІЗИЙНА:
Емилїян Куницкий *Юлїян Січиньский*
Николай Мельник.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
Нова сензацийна програма
від 16. до 31. мая 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білети вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:
Свій до свого!

Образи Шевченка, Хмельницкого, Котляревского, Лисенка від 6 – 200 К. Фіґурки з ґіпсу á 80 с і 1·20 К. Краватки, ґердани, сорочки, фартушки, шапки сокільскі і козацкі, альбоми, перфуми, спинки, брошки і шпильки з гербом, тутки і паперцї ріжного рода поручають. — *Склади „Сокільского Базару“ у Львові і Стрию.*

Церковкі річи
КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЄ
„ДОСТАВА“
основана руским духовеньством — в **Станиславові** при ул. Смольки ч. 1, а **у Львові** при ул. Рускій ч. 20 (в каменицї »Днїстра«).

Там дістане ся ріжні фелони, чаші, хрести, лїхтарі, сьвічники, таци, патерицї, кивоти, плащеницї, образи (церковні і до комнат), цьвіти і всякі другі прибори. Також приймають чаші до позолоченя і ризи до направи.

Удїл виносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (14—?)

ХТО
себе або свої дїти від
Кашлю, хрипки, катару, флеґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені
КАЙЗЕР'А
Brust-Caramellen
з трема яличками.
5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.
Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.
(23—24)

Дяка нежонатого, лїт 24, неасентерованого потреба від 1. червня. Платня місячна 20 К і малі доходи. Зголошеня: Гр.-кат. Уряд парохіяльний, Вашківцї н. Чер. Буковина. 51(3—3)

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (28—50)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.